

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

VÕ THỊ BẢO THÙY

**QUẢN LÝ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT
THÀNH ĐIỆN HẢI, THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG**

**TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 10 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2023

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Dương Thị Thu Hà

Phản biện 1: PGS.TS Nguyễn Văn Cần

Phản biện 2: PGS.TS Nguyễn Lan Hương

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào 8h30 ngày 28 tháng 2 năm 2023

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Di tích là bộ phận quan trọng của di sản văn hóa dân tộc, là tài sản quý báu ông cha để lại cho chúng ta. Di tích được coi là chứng tích vật chất phản ánh sâu sắc về lịch sử, đặc trưng văn hoá, về cội nguồn và truyền thống đấu tranh dựng nước, giữ nước hào hùng của mỗi quốc gia, dân tộc. Di tích trở thành “pho sử” ghi dấu văn hóa dân tộc, là tài sản của quốc gia dân tộc. Trải qua thời gian, biến động của lịch sử, quản lý di tích lịch sử văn hóa đặc biệt là các di tích quốc gia đặc biệt có ý nghĩa quan trọng để bảo vệ và phát huy giá trị của di tích văn hóa đối với sự phát triển của quốc gia, dân tộc.

Được mệnh danh là “thành phố đáng sống”, Đà Nẵng nằm giữa ba di sản thế giới: Thánh địa Mỹ Sơn, phố cổ Hội An và cố đô Huế và Đà Nẵng còn có nhiều danh lam thắng cảnh tuyệt đẹp như Bà Nà, bán đảo Sơn Trà, Ngũ Hành Sơn, đèo Hải Vân, sông Hàn, bờ biển Mỹ Khê.... Trong rất nhiều di sản tại thành phố Đà Nẵng, di tích quốc gia Thành Điện Hải có giá trị đặc biệt, giá trị dấu ấn lịch sử hình thành và phát triển của thành phố Đà Nẵng nói riêng, lịch sử đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc ta nói chung.

Vị trí tọa lạc của Thành Điện Hải thuộc trung tâm quận Hải Châu, gần sông Hàn, là khu đất trung tâm của thành phố Đà Nẵng, nên từ sau năm 1975 đến 2019, gần 80 hộ dân và các công trình dân sinh, hành chính, nhiều lần các dự án xây dựng bãi đỗ xe được đề xuất đã xâm lấn di tích. Bên cạnh đó, số lượng công trình nghiên cứu chưa nhiều, những tài liệu trên cũng là cơ sở lý luận để tác giả tham khảo, tiếp tục điều tra, nghiên cứu, bổ sung vào khoảng trống các vấn đề nghiên cứu còn bỏ ngỏ để hoàn thiện thêm những vấn đề lý luận và thực tiễn trong công tác nghiên cứu để đưa ra những giải pháp

phù hợp với thực tiễn của công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải trong giai đoạn hiện nay.

Là cán bộ đang công tác trong ngành văn hóa, tôi sinh sống và làm việc tại Đà Nẵng, muốn vận dụng kiến thức đã học để nghiên cứu một di tích có giá trị đặc biệt nên tôi quyết định chọn đề tài **“Quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng”** làm luận văn tốt nghiệp Cao học ngành Quản lý Văn hóa của mình, mong muốn được góp phần vào việc nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải thông qua việc đề xuất một số giải pháp cơ bản, phù hợp.

2. Lịch sử nghiên cứu

2.1. Các công trình nghiên cứu về lý luận quản lý di tích

Tác giả Peter Howard trong bài viết *“Heritage: Management, Interpretation, Identity (Di sản: Quản lý, diễn giải và bản sắc), Continuum* đã đề cập đến quản lý di sản và quản lý di sản văn hóa, xác định quản lý di sản bắt đầu vào khoảng thế kỷ thứ XIX có mục đích bảo tồn những di sản vì lợi ích của công chúng.

Brian Garrod, Alan Fayall trong nghiên cứu về quản lý di sản và du lịch lại thừa nhận cần có sự cân bằng giữa bảo tồn và khai thác, nếu di sản không được bảo vệ, giữ gìn thì sẽ bị mất, không còn gì để lại cho thế hệ mai sau.

Tác giả Đặng Văn Bài còn có bài viết “Tu bổ, tôn tạo các di tích lịch sử văn hoá là hoạt động có tính đặc thù chuyên ngành”, In trong cuốn *Một con đường tiếp cận di sản văn hóa*, Nhà xuất bản Hà Nội, cũng đề cập về vấn đề quản lý các di tích lịch sử văn hoá.

Nhà nghiên cứu Hà Văn Tấn trong bài viết *Bảo vệ di tích lịch sử văn hóa trong bối cảnh công nghiệp hoá hiện đại hóa đất nước* đã

nhận xét rằng: “Các di tích lịch sử - văn hóa đang trong tình trạng SOS khẩn cấp...”

Đề tài nghiên cứu *Bảo vệ DSVH trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập quốc tế* của Cục Di sản văn hóa do tác giả Nguyễn Thế Hùng làm chủ nhiệm đề cập tới ảnh hưởng của sự đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa đến việc bảo vệ DSVH.

Sách *Quản lý văn hóa Việt Nam trong tiến trình đổi mới và hội nhập quốc tế* của hai tác giả Phan Hồng Giang và Bùi Hoài Sơn (đồng chủ biên) đã đề cập đến nhiều lĩnh vực cụ thể của hoạt động quản lý văn hóa ở nước ta hiện nay trong đó có quản lý DSVH.

Luận án tiến sĩ *Quản lý di tích lịch sử quốc gia đặc biệt ở tỉnh Quảng Trị* của tác giả Dương Thị Vân Anh, tác giả nghiên cứu, phân tích thực trạng quản lý tại các di tích QGĐB ở tỉnh Quảng Trị, đi sâu phân tích vào các nội dung công tác lãnh đạo, quản lý nhà nước tại các di tích, nhận dạng được những ưu điểm, hạn chế của công tác quản lý di tích từ khi được xếp hạng là di tích QGĐB.

Luận án tiến sĩ *Quản lý di sản văn hoá và phát triển du lịch ở đô thị cổ Hội An, tỉnh Quảng Nam* của tác giả Nguyễn Thị Thu Hà tác giả đi sâu nghiên cứu mối quan hệ hữu cơ giữa quản lý di sản và phát triển du lịch ở 13 đô thị cổ Hội An.

Đề tài luận văn *Quản lý nhà nước đối với khu di tích lịch sử quốc gia đặc biệt Tân Trào* chuyên ngành Khoa học quản lý của tác giả Vũ Thị Hồng Luyến, trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.

2.2. Các công trình nghiên cứu về địa bàn nghiên cứu

Sách *Việt Nam Cái nhìn Địa - Văn hóa* của nhà nghiên cứu Trần Quốc Vượng là công trình nghiên cứu mang tính hệ thống: ở mỗi vùng/ miền khác nhau, mỗi quốc gia hoặc vùng lãnh thổ khác

nhau, đều mang những nét sắc thái văn hóa riêng, phụ thuộc vào quá trình phát triển trong không gian của chúng.

Năm 2011, tác giả Võ Văn Hòe đã xuất bản cuốn *Địa danh thành phố Đà Nẵng* với nhằm liệt kê các địa danh và đặc điểm về phong cảnh đẹp, phong tục tập quán đặc sắc, lễ hội của Đà Nẵng... qua đó nguồn gốc, tên gọi, các địa danh gắn với đặc điểm lịch sử, văn hóa, phong tục tập quán được khắc họa rõ.

Năm 2012, nhóm biên soạn Huỳnh Yên Trâm My, Trương Vũ Quỳnh và Lưu Anh Rô của Nxb Đà Nẵng đã xuất bản cuốn sách ảnh *Đà Nẵng xưa*, kể về chặng đường xây dựng và phát triển của thành phố Đà Nẵng bằng hình ảnh qua bốn phần mục gồm: Làng trong phố - phố trong làng, Cuộc sống đời thường, Dấu tích chiến tranh và Danh lam - di tích.

Từ những tài liệu trên cho thấy trong thời gian qua, vấn đề giữ gìn và phát huy di sản văn hóa là một trong những chủ đề thu hút nhiều nhà khoa học quan tâm nghiên cứu và đạt được những kết quả đáng trân trọng. Những kết quả đó là tài liệu tham khảo vô cùng quý giá cho tác giả.

Các công trình trên đã giúp tác giả hệ thống hóa các nội dung liên quan đến quản lý di tích nói riêng, quản lý di sản văn hóa nói chung. Tuy nhiên, các công trình nghiên cứu trên chủ yếu về góc độ lịch sử, du lịch, quản lý di sản nói chung... mà chưa có công trình nào nghiên cứu về quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải dưới góc nhìn quản lý văn hóa.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, đánh giá thực trạng quản lý Di tích Quốc gia Đặc biệt Thành Điện Hải từ đó đưa ra những giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý Di tích Quốc gia Đặc biệt Thành Điện Hải.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Khái quát những vấn đề cơ bản về di tích và công tác quản lý di tích ở nước ta hiện nay.

Tìm hiểu những giá trị của di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

Khảo sát thực trạng công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

Đánh giá kết quả đạt được, phân tích những mặt hạn chế và nguyên nhân để đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý và phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Về không gian: Di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng.

Về thời gian: Tác giả tập trung nghiên cứu thực trạng công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải trong khoảng thời gian từ năm 2017 đến nay. Năm 2017 di tích được công nhận là Di tích Quốc gia Đặc biệt.

5. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp nghiên cứu chính được sử dụng trong quá trình nghiên cứu và giải quyết các vấn đề của luận văn, bao gồm:

Phương pháp phân tích, tổng hợp tư liệu: Đề tài nghiên cứu những tài liệu có liên quan đến các văn kiện, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa. Các công trình nghiên cứu về di sản văn hóa vật thể... Từ đó

chọn lọc để có cái nhìn khái quát, những nhận xét, đánh giá ban đầu về vấn đề nghiên cứu.

Phương pháp khảo sát, điền dã: Đây là phương pháp nghiên cứu cơ bản để khảo sát thực tế, được sử dụng để thu thập số liệu, thông tin chính xác, khách quan về Thành Điện Hải.

Phương pháp tiếp cận liên ngành: Lịch sử, xã hội học, văn hóa học... để tìm hiểu, nghiên cứu, phán đoán, suy luận tìm những giá trị cũng như đưa ra những giải pháp nhằm quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải để làm sáng tỏ nội dung của đề tài.

6. Những đóng góp của luận văn

Đề tài nghiên cứu góp phần làm rõ mặt lý luận và thực tiễn về công tác quản lý di tích cấp quốc gia đặc biệt.

Thông qua những đánh giá thực trạng mang tính xác thực để đề xuất những giải pháp quản lý khoa học có hiệu quả trong hoạt động quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

Đề tài có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo dành cho các cán bộ quản lý văn hóa tại địa phương đặc biệt là ngành quản lý văn hóa và di sản.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận văn bao gồm 03 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý di tích và di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

Chương 2: Thực trạng quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

Chương 1
NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH
VÀ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT THÀNH ĐIỆN HẢI,
THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Quản lý

Quản lý là sự tác động có tổ chức, có hướng đích của chủ thể quản lý tới đối tượng quản lý nhằm đạt được mục tiêu đưa ra.

Do vậy, hoạt động quản lý bao gồm các yếu tố sau:

Chủ thể quản lý: Là tác nhân tạo ra các tác động quản lý.

Đối tượng quản lý: Tiếp nhận trực tiếp sự tác động của chủ thể quản lý.

Khách thể quản lý: Chịu sự tác động hay điều chỉnh của chủ thể quản lý, đó là hành vi của con người hoặc quá trình xã hội.

Mục tiêu của quản lý: là cái đích phải đạt tới tại một thời điểm nhất định do chủ thể quản lý định trước.

1.1.2. Quản lý văn hóa

Quản lý văn hóa là việc thực thi công tác quản lý của bộ máy nhà nước từ Trung ương đến địa phương trong lĩnh vực văn hóa, nhằm xây dựng và phát triển nền văn hóa, góp phần phát triển bền vững kinh tế, xã hội của địa phương nói riêng, đất nước nói chung thông qua việc ban hành, tổ chức thực hiện, kiểm tra và giám sát việc thực hiện các văn bản qui phạm pháp luật trong lĩnh vực văn hóa.

DSVH gồm DSVH phi vật thể và di sản văn hóa vật thể, là sản phẩm tinh thần, vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác.

1.1.4. Di tích quốc gia đặc biệt

Di tích quốc gia là di tích chứa đựng những giá trị tiêu biểu của quốc gia về lịch sử, văn hóa và kiến trúc, nghệ thuật. Di tích Thành Điện Hải được công nhận di tích cấp quốc gia năm 1988.

Di tích quốc gia đặc biệt do Thủ tướng Chính phủ quyết định xếp hạng trên cơ sở lựa chọn các di tích quan trọng đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng là di tích quốc gia.

1.2. Văn bản quản lý di tích

1.2.1. Văn bản của Đảng, Nhà nước

Hội nghị lần thứ năm của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII đã thông qua Nghị quyết số 03-NQ/TW ngày 16/7/1998: *Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*. Nghị quyết đã khẳng định: DSVH là tài sản vô giá, gắn kết cộng đồng dân tộc, là cốt lõi của bản sắc dân tộc, cơ sở để sáng tạo những giá trị mới và giao lưu văn hóa.

Luật Di sản văn hóa năm 2001 và Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009 (Luật số 32/2009/QH12): Luật Di sản văn hóa được Quốc hội thông qua trong kỳ họp thứ 9, Quốc hội khóa X năm 2001.

Luật Di sản văn hóa và các Nghị định hướng dẫn thi hành đã cụ thể hóa đường lối, chính sách pháp luật, thể hiện tư duy đổi mới của Đảng và Nhà nước ta. Đồng thời, tạo điều kiện thuận lợi trong việc dân chủ hóa và xã hội hóa các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị DSVH.

Như vậy, trên phương diện quản lý nhà nước, Luật Di sản văn hóa là văn bản pháp quy của Nhà nước chính thức ban hành nhằm bảo tồn và phát huy giá trị DSVH.

Quyết định số 1706/2001/QĐ-BVHTT của Bộ trưởng Bộ Văn hóa - Thông tin *phê duyệt quy hoạch tổng thể bảo tồn và phát huy giá trị lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh đến năm 2020*. Quyết định 1706/2001/QĐ-BVHTT gồm những nội dung chủ yếu: đối tượng quy hoạch, các quan điểm bảo tồn và phát huy giá trị các di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh.

1.2.2. Văn bản của UBND thành phố Đà Nẵng

Căn cứ theo văn bản pháp lý của Đảng và Nhà nước đã ban hành, UBND thành phố Đà Nẵng cũng ban hành một số thông tư, chỉ thị, hướng dẫn trong công tác quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn thành phố.

1.3. Nội dung quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

Tác giả đưa ra 07 nội dung hoạt động quản lý sau đây:

1. Thực thi và ban hành các văn bản quản lý về di tích quốc gia đặc biệt;
2. Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục về di tích;
3. Trùng tu, sưu tầm các hiện vật gắn với di tích;
4. Nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng cán quản lý và cán bộ chuyên môn;
5. Quản lý di tích gắn với phát triển du lịch;
6. Tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị của di tích;
7. Thanh tra, kiểm tra, khen thưởng.

1.4. Khái quát về Di tích Quốc gia Đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

1.4.1. Khái quát về Thành phố Đà Nẵng

Đà Nẵng, địa danh từng được người phương Tây biết đến với tên gọi là Tourane, là thương cảng thu hút các luồng giao thương của các thương gia phương Tây trong nhiều thế kỷ. Vùng đất được gọi là Đà Nẵng, xưa kia chính là cửa biển Đà Áo – một cách gọi của người xưa về Đà Nẵng ngày nay. Từ thế kỷ XVI trở đi, địa danh Đà Nẵng được ghi chú trong bản đồ xứ Đàng Trong “An Nam hình thắng đồ”. Ngày nay, Đà Nẵng đã được xác định chính xác trên bản đồ Việt Nam và Thế giới ở tọa độ 108 độ 10 phút 30 giây Kinh tuyến Đông đến 16 độ 17 phút 30 giây Vĩ tuyến Bắc, phía Bắc và tây Bắc của Đà

Năng giáp với tỉnh Thừa Thiên - Huế, phía Đông với biển Đông, phía Nam và phía Tây Nam giáp với tỉnh Quảng Nam.

1.4.2. Lịch sử hình thành Di tích Quốc gia Đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

Di tích Thành Điện Hải nằm trên khu đất hình tứ giác được bao quanh bởi con đường Trần Phú ở phía Đông, đường Nguyễn Chí Thanh ở phía Tây, đường Lý Tự Trọng ở phía Bắc và đường Quang Trung ở phía Nam, thuộc phường Thạch Thang, quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng.

Theo Hồ sơ di tích Thành Điện Hải, sau khi thống nhất đất nước và lên ngôi, năm 1813 vua Gia Long tuần du đến Quảng Nam, đã cho xây dựng trên địa phận làng An Hải, ở hữu ngạn sông Hàn một thành bằng đất, gọi là Bảo An Hải; ở tả ngạn sông Hàn một thành bằng đất ở gần bờ biển, gọi là Bảo Điện Hải. Năm 1823, vua Minh Mạng cho dời về vị trí hiện nay, trên đất làng Thạch Thang, xứ Trầm Trẹm, xây lại bằng gạch và gọi là Đài Điện Hải. Năm 1830, vua cho xây lại bằng gạch nên gọi là Đài An Hải, đến năm 1834 gọi là Thành Điện Hải và được tiếp tục sửa chữa, củng cố vào năm 1847 dưới thời vua Thiệu Trị.

1.4.3. Giá trị của Di tích Quốc gia Đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng

1.4.3.1. Giá trị lịch sử của thành Điện Hải

Thành Điện Hải đã ghi dấu sự kiện quân và dân ta chống lại Liên quân Pháp – Tây Ban Nha năm (1858 – 1860)

Thành Điện Hải là dấu ấn chuyển tiếp từ thời kỳ Trung đại sang thời kỳ Cận Hiện đại ở Việt Nam

1.4.3.2. Giá trị kiến trúc, kỹ thuật xây dựng

Về kiến trúc: Thành Điện Hải là loại hình kiến trúc quân sự gồm thành lũy và pháo đài, được thiết kế theo kiểu Vauban (Tên một vị tướng công binh Pháp đã nghĩ ra kiểu thành này).

Về kỹ thuật xây dựng: Kết cấu gạch khối lớn đảm bảo tính ổn định, tính bền vững bằng kỹ thuật xây dựng và vật liệu truyền thống. Các dạng kết cấu chính: Kết cấu tường chắn đất, kết cấu vòm cuốn, xử lý nền móng công trình...

1.4.3.3. Giá trị văn hóa, nhân văn và du lịch

Việc bảo tồn, tu bổ phục hồi di tích Thành Điện Hải không chỉ bảo tồn một di tích lịch sử có giá trị mà còn mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, giáo dục truyền thống yêu nước, tinh thần đấu tranh giành độc lập của cha ông cho các thế hệ mai sau.

1.4.3.4. Làm phong phú thêm hệ thống di tích thành quách, góp phần bảo tồn và phát huy văn hóa dân tộc

1.4.4. Vai trò của công tác quản lý với di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

1.4.4.1. Nâng cao nhận thức về giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

1.4.4.2. Giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa bảo tồn di tích với phát triển kinh tế - xã hội

Tiểu kết

Luận văn tập trung nghiên cứu cơ sở lý luận về công tác quản lý và phân tích các khái niệm về di sản văn hóa, di tích quốc gia đặc biệt, từ việc tìm hiểu, phân tích các quan điểm quản lý, quản lý di tích quốc gia đặc biệt vận dụng vào khảo sát phân tích thực trạng quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải. Nêu ra nội dung các văn bản pháp lý của Trung ương và địa phương, các nguyên tắc, nội dung trong các văn bản làm cơ sở để vận dụng nghiên cứu vào từng trường hợp cụ thể trong bối cảnh chung của di tích. Luận văn giới thiệu khái quát về di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải được xác định là đối tượng quản lý.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT THÀNH ĐIỆN HẢI, THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

2.1. Chủ thể quản lý và cơ chế phối hợp

2.1.1. Cục Di sản văn hóa

Cục DSVH có nhiệm vụ trình Bộ trưởng quyết định: Chiến lược, kế hoạch dài hạn và hàng năm về bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa, quy hoạch; Ban hành tiêu chuẩn nghiệp vụ của các chức danh, định mức khoa học, kinh tế - kỹ thuật về bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa; Khen thưởng cho tổ chức, cá nhân có thành tích bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa theo quy định của pháp luật.

Cục Di sản văn hóa là cơ quan quản lý nhà nước trong lĩnh vực quản lý di sản, tham mưu cho Nhà nước và Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch trong lĩnh vực quản lý di sản văn hóa nói chung, trong đó có việc quản lý di sản văn hóa trên địa bàn thành phố Đà Nẵng nói chung, quản lý di sản văn hóa Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng nói riêng.

2.1.2. Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Đà Nẵng

Là cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng; thực hiện chức năng tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân thành phố thực hiện chức năng quản lý nhà nước về: văn hóa, thể dục, thể thao, gia đình, quảng cáo, trừ quảng cáo trên môi trường mạng, trên xuất bản phẩm và quảng cáo tích hợp trên các sản phẩm, báo chí, công nghệ thông tin, dịch vụ bưu chính, viễn thông, ở địa phương theo quy định của pháp luật, các dịch vụ công thuộc lĩnh vực quản lý của Sở và thực hiện một số nhiệm vụ, quyền hạn theo phân công hoặc ủy quyền của Ủy ban nhân dân thành phố, Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp thành phố.

2.1.3. Bảo tàng Đà Nẵng

Bảo tàng Đà Nẵng là đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch thành phố Đà Nẵng; chịu sự chỉ đạo, quản lý trực tiếp về tổ chức, biên chế và hoạt động của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, đồng thời chịu sự chỉ đạo, hướng dẫn và kiểm tra về chuyên môn, nghiệp vụ của Cục Di sản văn hóa thuộc Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch.

2.1.4. Cơ chế phối hợp

Quản lý DT LSVH là trách nhiệm của cơ quan quản lý các cấp và các chủ thể quản lý khác, để đạt hiệu quả tốt trong công tác quản lý cần có sự phối hợp thực hiện tốt giữa các bên. Cơ chế phối hợp này là những hoạt động quản lý của nhà nước về mặt chủ trương, chính sách, nguồn vốn hỗ trợ về trùng tu, xây dựng các di tích, cung ứng các kỹ thuật hiện đại, tạo cơ hội hỗ trợ cho phát triển các dự án liên quan đến phát triển du lịch và các kế hoạch cụ thể hóa cho các đề án...

2.2. Các hoạt động quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

2.2.1. Thực thi và ban hành các văn bản quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

Trong công tác quản lý di sản văn hóa hiện nay, vấn đề bảo tồn và phát huy di sản văn hóa được đặc biệt quan tâm. Vì thế, trong những năm qua Đảng và Nhà nước, cũng như thành phố Đà Nẵng đã ban hành nhiều các văn bản về quản lý, hướng dẫn chỉ đạo nhằm nâng cao năng lực bảo tồn và phát huy di sản văn hóa của cơ quan quản lý Nhà nước cũng như công đồng dân cư.

Để thu thập thêm số liệu, tác giả luận văn đã tiến hành trưng cầu ý kiến của 320 người và nhận được kết quả phản hồi của 300 người về ban hành, tổ chức thực hiện các văn bản qui phạm pháp luật

về quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng, kết quả thu được cụ thể như sau:

Bảng 1: Kết quả phản hồi của người dân về ban hành, tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về Quản lý di tích

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	225/300 người = 75%
2	Trung bình	60/300 người = 20%
3	Không tốt	15/300 người = 5%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.2. Trùng tu, sưu tầm các hiện vật gắn với di tích

Theo điều 54, Luật Di sản văn hóa 2001 quy định một trong những nội dung quản lý nhà nước về di sản văn hóa là xây dựng, chỉ đạo thực hiện các dung về chiến lược, kế hoạch, quy hoạch, chính sách phát triển của sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hoá. Trong những năm qua, thành phố Đà Nẵng đã quan tâm, đầu tư kinh phí lập dự án tu bổ, trùng tu các di tích có giá trị di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn thành phố nói chung, di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải nói riêng: Sau 2 năm di dời các hộ dân xâm lấn di tích, và phục dựng tường thành bao quanh, Thành Điện Hải nay đã có diện mạo mới, chân thành cổ phát lộ và một số hiện vật cũng xuất hiện.

Bảng 2: Bảng trưng cầu ý kiến việc xây dựng và chỉ đạo thực hiện kế hoạch trùng tu, tôn tạo di tích

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	210/300 người = 70%
2	Trung bình	60/300 người = 20%
3	Không tốt	30/300 người = 10%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.3. Tuyên truyền, phổ biến và giáo dục về di tích

Những năm gần đây, công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục về giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải diễn ra liên tục và đạt kết quả tương đối tốt.

Về các hoạt động tuyên truyền, phổ biến, giáo dục về giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, thành phố Đà Nẵng, khi điều tra, tác giả thu được kết quả dưới đây:

Bảng 3: Các hoạt động tuyên truyền, phổ biến, giáo dục về giá trị di tích

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	228/300 người = 76%
2	Trung bình	42/300 người = 14%
3	Không tốt	30/300 người = 10%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.4. Nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng cán quản lý và cán bộ chuyên môn

Công tác tổ chức đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải nhiều năm qua đã được Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Đà Nẵng, Bảo tàng Đà Nẵng quan tâm đúng mức, tạo điều kiện để phát triển phù hợp trong từng giai đoạn.

Bảng 4: Kết quả đánh giá việc tổ chức, quản lý hoạt động nghiên cứu khoa học nhằm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ di tích

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	180/300 người = 60%
2	Trung bình	99/300 người = 33%
3	Không tốt	21/300 người = 7%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.5. Quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải gắn với phát triển du lịch

Thành Điện Hải là một di tích lịch sử quan trọng không những của thành phố Đà Nẵng mà còn là của người dân cả nước nói chung, di tích đã tồn tại gần 200 năm nay, mang nhiều mặt giá trị lịch sử, văn hóa, kiến trúc, mỹ thuật... có những giá trị tinh thần to lớn, thể hiện cho khí phách, tinh thần anh dũng, kiên cường của người dân Việt Nam, vì vậy nó mang tính đại diện cho một phần đời sống tinh thần của cả dân tộc trong một giai đoạn lịch sử.

Bảng 5: Kết quả khảo sát việc quản lý di tích quốc gia

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	165/300 người = 55%
2	Trung bình	105/300 người = 35%
3	Không tốt	30/300 người = 10%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.6. Tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị của di tích

Trong bối cảnh đất nước đổi mới, phát triển và mở rộng hợp tác quốc tế, việc tổ chức và quản lý có hiệu quả hoạt động hợp tác quốc tế về bảo tồn di sản văn hóa cần được quan tâm như một trong các nguồn lực quan trọng.

Bảng 6: Kết quả khảo sát về tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị di tích

STT	Nội dung	Số người trả lời
1	Tốt	180/300 người = 60%
2	Trung bình	99/300 người = 33%
3	Không tốt	21/300 người = 7%
4	Ý kiến khác	0%

2.2.7. Thanh tra, kiểm tra, khen thưởng

Để tổ chức lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt, đúng hướng, đúng trách nhiệm, đúng thẩm quyền trong hoạt động thanh tra, kiểm tra, hệ thống các văn bản pháp luật đã được nhà nước ban hành như: Điều 66 Luật Di sản văn hóa 2001 (sửa đổi bổ sung năm 2009); Điều 28, Thông tư 18/2012/TT-BVTTTDL; Điều 29, Thông tư 18/2012/TT-BVTTTDL; Nghị định 70/2012/NĐ-CP ngày 18/9/2012 và sau này là Nghị định 166/2018/NĐ-CP, ngày 25/10/2018 quy định thẩm quyền, trình tự, thủ tục lập, thẩm định, phê duyệt quy hoạch, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh trong đó quy định chi tiết một số quy định về tu bổ, phục hồi di tích. Điều này nhằm tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra, giám sát và xử lý vi phạm trong hoạt động bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích trên cả nước.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Thành tựu và nguyên nhân

Một là, bộ máy quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải đã được hình thành gồm các cơ quan quản lý trực tiếp và gián tiếp, thực hiện các chức năng, nhiệm vụ theo quy định. UBND thành phố chịu trách nhiệm chung trong hệ thống quản lý nhà nước ở địa phương trước Chính phủ về quản lý di tích.

Hai là, UBND và Sở VH&TT thành phố Đà Nẵng đã thực hiện được một số nội dung theo chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước theo quy định của pháp luật.

Ba là, Bảo tàng Đà Nẵng đã phát huy được vai trò, chức năng, nhiệm vụ của cơ quan quản lý trực tiếp đối với các di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân

Trong hệ thống tổng thể bộ máy quản lý di tích, mỗi chủ thể quản lý là một mắt xích không thể tách rời.

Bộ máy quản lý di tích đã có sự phân cấp từ trung ương đến địa phương, song đến cấp thành phố mặc dù được giao trực tiếp cho UBND thành phố quản lý chủ thể quản lý trực tiếp là Bảo tàng Đà Nẵng, thực hiện rất nhiều chức năng nhiệm vụ chuyên môn khác của Bảo tàng, điều này làm giảm đi sự quan tâm đối với các di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

Công tác tổ chức lập quy hoạch tổng thể cho di tích là một khâu yếu trong quản lý.

Từ khi được xếp hạng di tích di tích quốc gia đặc biệt vẫn chưa có nhiều văn bản được ban hành nhằm mục đích quản lý di tích di tích quốc gia đặc biệt một cách riêng biệt mang tính đặc thù.

2.3.3. Những vấn đề đặt ra

Về việc xây dựng quy hoạch, kế hoạch bảo tồn và phát huy giá trị di tích, các chủ thể quản lý khác phối hợp chủ động xây dựng và chỉ đạo thực hiện kế hoạch bảo tồn, phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, đến nay đã đạt được nhiều dấu ấn quan trọng. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện tu bổ, tôn tạo lại di tích lịch sử còn một số thiếu sót.

Về việc ban hành và tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về bảo tồn và phát huy giá trị di tích, trong thời gian qua chưa thật sự sâu sát với tình hình thực tế tại di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải.

Việc tuyên truyền, phổ biến, giáo dục về giá trị di tích, việc tuyên truyền dựa vào sách báo chính thống cũ đã không còn hiệu quả cao trong bối cảnh xã hội hiện nay.

Tiểu kết

Nhằm đánh giá thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải trên nhiều phương diện, luận văn đã làm rõ cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý nhà nước, cùng với vai trò

của Bảo tàng Đà Nẵng trong bảo tồn và phát huy giá trị Thành Điện Hải. Trong chương 2 của luận văn đã khảo sát, phân tích thực trạng hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải với 07 nội dung cụ thể: 1/Tổ chức thực hiện và ban hành các văn bản quản lý di tích quốc gia đặc biệt; 2/Xây dựng đề án và quy hoạch khu di tích; 3/Tuyên truyền, quảng bá về di tích; 4/Tổ chức nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng cán quản lý và cán bộ chuyên môn; 5/Quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải gắn với phát triển du lịch; 6/Tăng cường tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị của di tích; 7/Thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng. Từ 07 nội dung khảo sát thực trạng hoạt động hoạt động bảo tồn và phát huy Thành Điện Hải từ phương diện quản lý nhà nước. Cùng với các tư liệu, số liệu được dẫn ra để minh chứng cụ thể khách quan, từ nghiên cứu thực trạng, luận văn đã rút ra các mặt ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân của các mặt đó, làm cơ sở đề xuất giải pháp cho chương 3 của luận văn.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT THÀNH ĐIỆN HẢI, THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

3.1. Những yếu tố tác động đến hiệu quả quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải

3.1.1. Yếu tố thuận lợi

Di tích văn hóa nói chung có vai trò quan trọng đối với việc phát triển kinh tế - xã hội, đặc biệt là trong xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc và giáo dục truyền thống yêu nước đối với thế hệ trẻ.

Thành Điện Hải là di tích lịch sử và kiến trúc quốc gia đặc biệt và là tài nguyên du lịch có tiềm năng đóng góp lớn vào sự phát triển du lịch của thành phố nên việc bảo tồn và phát huy giá trị các di tích này không những chỉ mang ý nghĩa về giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học và giáo dục... mà còn góp phần quan trọng trong xây dựng và bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc và phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

3.1.2. Yếu tố khó khăn

Thứ nhất, trong nhận thức và tư tưởng chủ đạo về bảo tồn, phục hồi, tôn tạo và phát huy giá trị di tích cần có sự nhất quán trên cơ sở không làm thay đổi kết cấu nguyên bản, không làm biến dạng di tích do thiếu căn cứ tư liệu.

Thứ hai, về lịch sử xây dựng Thành Điện Hải, niên đại của di tích hiện nay, chu vi và các thông số chiều cao thành, hào cần được mô tả, thể hiện chính xác dựa vào những tư liệu gốc có kiểm chứng, đối chiếu và tổng hợp; tránh trích dẫn và quy đổi thiếu khoa học, để giảm thiểu những thông tin chưa chính xác về di tích trước công luận, tăng tính thuyết phục cho thuyết minh dự án.

Thứ ba, về kiến trúc Thành Điện Hải, cần có khảo sát và nghiên cứu kỹ hơn đối với cả 3 bộ phận thành, hào và quách; xác minh lại hệ thống cửa thành là 2 hay 3 cửa để tránh mâu thuẫn với tư liệu gốc mà không có kiến giải hợp lý; xác minh lại vị trí, quy cách xây dựng của kỳ đài cũng như trục chính của kiến trúc để bảo đảm dự án phục hồi không làm biến dạng kiến trúc nguyên bản, làm mất giá trị lịch sử và kiến trúc của di tích.

Thứ tư, cần sử dụng thuật ngữ chuyên môn gắn với kiến trúc truyền thống, tên gọi truyền thống kèm theo giải thích hoặc ghi chú nếu thấy cần thiết cho người đọc dễ hiểu. Tránh dân sự hóa và hiện đại hóa thuật ngữ kiến trúc cổ; không gọi là “kè hào”, “tường kè hào” mà gọi đúng là “quách” kèm ghi chú là tường thành ngoài cho dễ hiểu.

Thứ năm, Thành Điện Hải không chỉ là một kiến trúc quân sự điển hình thời trung đại, mà còn là di tích lịch sử, văn hóa quan trọng của quốc gia thời cận đại, gắn liền với cuộc chiến tranh vệ quốc vệ vang chống Tây xâm của dân tộc giữa thế kỷ XIX; nên cần được nghiên cứu và đặt trong bối cảnh của cuộc chiến tranh được viết lại một cách đầy đủ, chính xác hơn về giá trị của nó, gắn liền với cả mặt trận Đà Nẵng - Quảng Nam và cả nước.

3.2. Một số giải pháp

3.2.1. Kiện toàn nhân sự và nguồn quản lý

3.2.2. Tăng cường triển khai, bổ sung và hoàn thiện các văn bản quản lý di tích quốc gia đặc biệt

3.2.3. Đẩy mạnh công tác trùng tu, sưu tầm các hiện vật gắn với giá trị di tích

3.2.4. Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục di tích

3.2.5. *Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng cán bộ quản lý và cán bộ chuyên môn*

3.2.6. *Tăng cường nguồn lực xây dựng và thực hiện quy hoạch di tích gắn với phát triển du lịch*

3.2.7. *Đẩy mạnh tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị của di tích*

3.2.8. *Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, khen thưởng*

Tiểu kết

Từ việc phân tích thực trạng quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải ở chương 2, trong bối cảnh định hướng chung của nhà nước và của thành phố về bảo tồn và phát huy giá trị DSVH phục vụ cho cuộc sống đương đại, đề đề xuất các giải pháp quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải, tác giả đưa ra các quan điểm thống nhất như sau: Quan điểm quản lý di tích quốc gia đặc biệt gắn với phát triển bền vững. Quan điểm bảo tồn, phát huy di tích gắn với sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Theo đó, tác giả lựa chọn 07 nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải gồm: 1) *Tăng cường triển khai, bổ sung và hoàn thiện các văn bản quản lý quốc gia đặc biệt*; 2) *Đẩy mạnh công tác trùng tu, sưu tầm các hiện vật gắn với giá trị di tích*; 3) *Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục di tích*; 4) *Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng cán bộ quản lý và cán bộ chuyên môn*; 5) *Tăng cường nguồn lực xây dựng và thực hiện quy hoạch di tích gắn với phát triển du lịch*; 6) *Đẩy mạnh tổ chức và quản lý hợp tác quốc tế về bảo vệ và phát huy giá trị của di tích*. 7) *Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, khen thưởng*.

KẾT LUẬN

Thành phố Đà Nẵng từ lâu đã thu hút du khách bởi vẻ đẹp thiên nhiên của biển, của núi và bởi sự đa dạng về sản phẩm, loại hình du lịch. Một trong những yếu tố làm nên thế mạnh của du lịch Đà Nẵng chính là những di sản văn hóa tồn tại lâu đời được duy trì và bảo tồn đến ngày nay. Sự phát triển du lịch thành phố gắn liền với việc khai thác bền vững các giá trị của di sản văn hóa luôn là xu hướng tất yếu trong quá trình phát triển của thành phố. Là một trong 2 di tích quốc gia đặc biệt của thành phố, di tích Thành Điện Hải cần được đầu tư, quản lý hiệu quả sẽ là địa chỉ đỏ trên bản đồ du lịch thành phố trong tương lai.

Suốt quá trình hoạt động, quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải của mình, Bảo tàng Đà Nẵng đã gặt hái được nhiều thành tích đáng kể nhờ vào sự gắn kết, nỗ lực tập thể nhân sự Bảo tàng trong sự nghiệp bảo vệ, giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa của di tích, song vẫn còn tồn tại một số hạn chế.

Qua quá trình nghiên cứu, đánh giá, khảo sát thực tế về thực trạng công tác quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải từ khi được công nhận là di tích quốc gia đặc biệt đến nay, luận văn đã đưa ra các nhóm giải pháp cụ thể để nâng cao hiệu quả công tác quản lý trong thời gian tiếp theo như: Tăng cường triển khai, bổ sung và hoàn thiện các văn bản quản lý quốc gia đặc biệt, như đã phân tích ở chương 2, hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật để quản lý di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải còn chưa đầy đủ, thiếu nhiều văn bản quan trọng như Quy chế quản lý bảo vệ, phát huy giá trị các di tích trên địa bàn thành phố Đà Nẵng nói chung và Thành Điện Hải nói riêng,... để làm hành lang pháp lý cho công tác quản lý di tích; Đẩy mạnh công tác trùng tu, sưu tầm các hiện vật gắn với giá trị di tích, mặc dù trong những năm qua công tác đầu tư tôn tạo di tích

quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải có nhiều chuyển biến tích cực song cũng chưa đáp ứng được yêu cầu, cần phải có sự đầu tư có trọng tâm, trọng điểm và chú trọng nhiều đến việc chống xuống cấp, gìn giữ các yếu tố nguyên gốc của di tích; Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục di tích, một là để nhân dân và du khách hiểu về giá trị, ý nghĩa, vai trò của di tích, từ đó cộng đồng có nhận thức và tham gia đóng góp trong công tác bảo vệ, bảo quản, bảo tồn và phát huy giá trị di tích; hai là bảo tồn di tích theo hướng có lợi cho nhu cầu thưởng thức văn hóa cũng như đem lại lợi ích về kinh tế - xã hội cho cộng đồng.

Tuy là các giải pháp riêng lẻ nhưng tổng thể thì có mối liên kết chặt chẽ, hỗ trợ nhau như bảo tồn di tích phải đi đôi với phát triển du lịch bền vững, công tác đào tạo nhân sự sẽ giúp công tác nghiên cứu khoa học, tuyên truyền, bảo tồn và phát huy giá trị di tích đạt chất lượng tốt... Các giải pháp được trình bày trong luận văn có những giải pháp có thể thực hiện ngay và có những giải pháp sẽ phải tiến hành sau khi xây dựng kế hoạch dài hạn, lộ trình thực hiện chặt chẽ, lâu dài để phát huy hiệu quả nhất giá trị của di tích quốc gia đặc biệt Thành Điện Hải từ hiện tại đến tương lai.